

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 282/2019-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou Bröstl & Čentík s. r. o., Rázusova 1, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Tomáš Čentík, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 96/2005 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 64/2018 a sp. zn. 7 Co 65/2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn.

13 C 96/2005 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 64/2018 a sp. zn. 7 Co 65/2018 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 96/2005 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume po 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je im povinný vyplatiť Okresný súd Žilina každému v sume po 3 000 € a Krajský súd v Žiline každému v sume po 2 000 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 415,51 € (slovom štyristopäťnásť eur a päťdesiatjeden centov) na účet ich právneho zástupcu Advokátskej kancelárii Bröstl & Čentík s. r. o., Rázusova 1, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 282/2019-18 z 25. júna 2019 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom

pod sp. zn. 13 C 96/2005 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 64/2018 a sp. zn. 7 Co 65/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1.1 Keďže vec bola podľa v tom čase platného Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 25. apríla 2019 do 31. decembra 2019 prijatá na ďalšie konanie 25. júna 2019 v zložení senátu Jana Baricová (predsedníčka senátu) a členovia senátu Miroslav Duriš a Mojmir Mamojka, bolo potrebné ju v tomto zložení senátu i dokončiť, a to podľa čl. X. bodu 7 Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 25. apríla 2019 do 31. decembra 2019, podľa ktorého veci, na ktorých prerokovanie boli v období od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019 príslušné prvý senát ústavného súdu alebo druhý senát ústavného súdu v zložení platnom v období od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019 a v ktorých bolo v tomto období vydané rozhodnutie o prijatí návrhu na ďalšie konanie, prerokujú tieto senáty v pôvodnom zložení (platnom v období od 26. apríla 2019 do 16. októbra 2019).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú v procesnom postavení žalovaných v spore, v ktorom žalobca žiadal o zdržanie sa výkonu stavebných prác a zároveň o odstránenie časti stavby. Napadnuté konanie sa začalo podaním žaloby na okresnom súde 19. apríla 2005 a súčasne so žalobou bol podaný aj návrh na vydanie predbežného opatrenia na zdržanie sa výkonu stavebných prác. Následne žalobca 12. januára 2006 doručil okresnému súdu návrh na zmenu žaloby, z obsahu ktorého vyplýva, že sa na žalovaných domáha náhrady škody (z dôvodu nadmerného zatienenia rodinného domu stavbou žalovaných, pozn.) vo výške určenej podľa znaleckého posudku. Po opísaní priebehu napadnutého konania sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti poukazujú na bezdôvodnú nečinnosť, neefektívnu a nesústredenú činnosť okresného súdu, ktorého dôsledkom je neúmerne dlhá dĺžka konania s absenciou právoplatného rozhodnutia po viac ako 14 rokoch od začatia konania.

2.1 Vo vzťahu k činnosti krajského súdu sťažovatelia poukazujú na nesprávny postup krajského súdu ako súdu odvolacieho, keď nerešpektoval § 390 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). V nadväznosti na to sťažovatelia uviedli, že „... krajský súd v Žiline sa týmto zákonným ustanovením neriadil, hoci na jeho aplikáciu boli splnené všetky procesné predpoklady, keďže dňa 07.04.2011 Okresný súd Žilina vyhlásil rozsudok, č. k.: 13C/96/2005-728, ktorým návrh

žalobcu na náhradu škody zamietol. Žalobca sa odvolal voči rozsudku Okresného súdu Žilina odvolaním zo dňa 21.04.2011 doručeným súdu 27.04.2011. Krajský súd v Žiline uznesením 6Co/206/2011 zo dňa 05.09.2012 rozsudok zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie. Následne Okresný súd Žilina vydal v poradí druhý rozsudok z 12.10.2017, ktorý Krajský súd v Žiline uznesením, č. k.: 7Co/64/2018-1314, 7Co/65/2018 zo dňa 06.06.2018 zrušil a vec sa vrátila už po druhý krát Okresnému súdu na ďalšie konanie. V tejto súvislosti považujeme postup odvolacieho súdu za nesprávny, ktorým sa taktiež pričínil o zbytočné prieťahy v konaní a prehĺbil stav právnej neistoty sťažovateľov, pretože podľa § 390 Civilného sporového poriadku mal vo veci rozhodnúť priamo odvolací súd...“.

2.2 V nesprávnom postupe krajského súdu sťažovatelia vidia príčinu zbytočných prieťahov v konaní, ktorý len prehĺbil stav ich právnej neistoty. Podľa ich názoru „... ak by Krajský súd v Žiline riadil zákonným imperatívom obsiahnutým v § 390 CSP, spor mohol byť už právoplatne skončený...“.

3. Na základe už uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 96/2005 a v konaní na krajskom súde pod sp. zn. 7 Co 64/2018 a sp. zn. 7 Co 65/2018 porušené boli a prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov. Súčasne sa domáhajú priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € každému zo sťažovateľov a úhrady trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu, replika sťažovateľov

4. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie a výzvou ústavného súdu na vyjadrenie sa k obsahu ústavnej sťažnosti zaujal okresný súd stanovisko podaním sp. zn. 1 SprS/251/2019 z 29. júla 2019, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 2. augusta 2019.

4.1 Podpredseda okresného súdu uviedol, že v napadnutom konaní okresný súd rozhoduje nie v bežnom spore, ale (z hľadiska povahy žalobcovho nároku) o ojedinele uplatňovanom nároku, pričom spor vykazuje mimoriadnu skutkovú zložitosť.

„... Celkové konanie je sťažené mimoriadnou skutkovou zložitou, ku ktorej je možné zistiť rozhodné skutočnosti len znaleckým dokazovaním, v tomto prípade vzhľadom na rozporované skutkové zistenia, len najvyššou inštanciou Ústavom súdneho inžinierstva. Nároky sa dotýkajú multidruhových právnych oblastí od náhrady škody cez oblasť stavebného práva po technické predpisy. Možnosť úsudku súdu je teda výhradne odkázaná na skutočnosti zistené znaleckým dokazovaním.

... Hoci súd zodpovedá podľa judikatúry aj za činnosť a postup znalca, osobitne zdôrazňujem, že sa jedná o inú osobu, voči ktorej je možné použiť len poriadkové opatrenia, ktoré nie vždy pri mimoriadnej vyťaženi sú účinné. Teda ani uloženie poriadkovej pokuty neznamená zabezpečenie splnenia uloženej povinnosti...“

Zároveň podpredseda okresného súdu vyslovil súhlas s upustením od ústneho prejednávania ústavnej sťažnosti.

4.2 Súčasťou stanoviska okresného súdu bolo aj obsiahle vyjadrenie zákonného sudcu, ktorému bol spis pridelený náhodným výberom 17. júla 2009, a to z dôvodu vylúčenia predchádzajúcej zákonnej sudkyne pre zaujatosť. Zákonný sudca uviedol chronológiu procesných úkonov v napadnutom konaní, podávajúc podrobné vysvetlenie svojho postupu a argumentáciu k jednotlivým bodom ústavnej sťažnosti sťažovateľov, zdôrazňujúc osobitnú náročnosť dokazovania v konaní (ktorá z obsahu spisu vyplýva, pozn.) a vysporiadavania sa s množstvom procesných návrhov sporových strán. Uviedol, že *„... veci bola venovaná mimoriadna pozornosť a smerujúca vždy k prejednaniu veci...akýkoľvek úkon vo veci znamenal naštudovať obrovské množstvo materiálov a úzko odborne špecializovaných (stavebníctvo)...“*

5. K obsahu ústavnej sťažnosti v časti napadnutého konania týkajúcej sa rozhodovania krajského súdu o odvolaní strán sporu na výzvu ústavného súdu zaujal stanovisko krajský súd. V podaní sp. zn. Spr 211/19 z 24. júla 2019, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 29. júla 2019, predsedníčka krajského súdu uviedla:

„Sťažovatelia predmetnou sťažnosťou napadli právoplatné uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 7Co/64/2018-1314, 7Co/65/2018 zo 6. júna 2018, ktorým došlo k zrušeniu

rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 13C/96/2005-1115 zo dňa 12. októbra 2017 v spojení s doplniacím rozsudkom č. k. 13C/96/2005-1241 zo dňa 20. decembra 2017 a k vráteniu veci okresnému súdu na ďalšie konanie. Ťažisko argumentácie sťažovateľov spočíva v ich tvrdení o porušení procesnej právnej úpravy Krajským súdom v Žiline prijatím zrušujúceho rozhodnutia, keď podľa ustanovenia § 390 Civilného sporového poriadku (t.j. zákona č. 160/2015 Z. z. účinného od 1. júla 2016) odvolací súd rozhodne vo veci, ak a) rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a b) odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Podľa sťažovateľov Krajský súd v Žiline mal vo veci sám rozhodnúť, ak už raz rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci zrušil, a to uznesením sp. zn. 6Co/206/2011 z 5. septembra 2012. V dôsledku tohto postupu a rozhodnutí sa podľa sťažovateľov aj odvolací súd pričínil o prieťahy v konaní. Pokiaľ ide o aplikáciu a interpretáciu ustanovenia § 390 CSP vo väzbe na intertemporalitu prechodných ustanovení (§ 470 a nasl. CSP), v danom prípade predsedníčka krajského súdu odkazuje na pripojené vyjadrenie predsedníčky odvolacieho senátu rozhodujúceho vo veciach sp. zn. 7Co/64/2018 a 7Co/65/2018. V prípade akceptácie vyjadreného právneho názoru senátu k úprave v ustanovení § 390 CSP nie je možné ústavnú sťažnosť voči Krajskému súdu v Žiline považovať za dôvodnú.“

5.1 Z vyjadrenia predsedníčky odvolacieho senátu vyplýva, že krajský súd pri rozhodovaní „postupoval podľa zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (C. s. p.), účinného od 01. 07.2016. Vychádzal zo zásady, na ktorej je postavená časová pôsobnosť procesných noriem, a to, že nadobúdajú pôsobnosť dňom svojej účinnosti a nový zákon platí aj v konaniach, ktoré boli začaté pred jeho účinnosťou, ak neustanovuje nový zákon inak (ktorá vyplýva aj z ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p.) Na základe uvedenej zásady a prihliadajúc na nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov Civilného sporového poriadku o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov odvolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti novej úpravy procesného práva (čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (čl. 3 ods. 1 C. s. p.) odvolací súd nepovažoval za opodstatnené vo veci postupovať podľa ustanovenia § 390 C. s. p. ako to tvrdia sťažovatelia a rozhodnúť vo veci. Nevyhnutnosť rešpektovania uvedených princípov

ho viedla k procesnému postupu, ktorého správnosť sťažovatelia napádajú. Odvolací súd vychádzal z názoru, že iba v prípade, ak došlo k zrušeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie za účinnosti C. s. p., teda po 01.07.2016 by bol na mieste postup podľa § 390 C. s. p., aj to iba v prípade, ak by tým nebolo zasiahnuté do práva na spravodlivý proces strán sporu.“

5.2 Predsedníčka krajského súdu zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho prejednanía veci [§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde].

6. Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu na výzvu ústavného súdu reagovali na vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu replikou z 22. augusta 2019, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. augusta 2019.

6.1 Sťažovatelia vo vzťahu k vyjadreniu okresného súdu uviedli:

„... istým spôsobom chápeme niektoré výhrady sudcu Okresného súdu Žilina, avšak zodpovednosť za zbytočné prieťahy nemožno personifikovať výlučne na osobu konajúceho sudcu, ale je potrebné ju vnímať v kontexte celkového fungovania orgánov súdnej moci ako štátnej inštitúcie, ktorých konanie má vplyv na dôveru občana v štát, jeho inštitúcie a právo...

...Okresný súd Žilina ospravedlňuje dĺžku konania predovšetkým znaleckým dokazovaním. Ako vyplýva z judikatúry, na ktorú poukazujú sťažovatelia v ústavnej sťažnosti a ako to potvrdzuje aj samotný Okresný súd Žilina, súd zodpovedá aj za činnosť a postup znalca. Navyše ako sme uviedli v ústavnej sťažnosti aj samotný Okresný súd Žilina nepostupoval v súvislosti s nariadeným znaleckým dokazovaním efektívne, pretože nevykonal žiadne poriadkové opatrenia, ktorými by sa prieťahy v konaní odstránili, opätovne ustanovil rovnakého znalca, ktorý už svojou nečinnosťou, ktorá je súdu dobre známa spôsobil niekoľkoročné zbytočné prieťahy v konaní, nevyužil možnosť ustanoviť iného znalca zo zoznamu znalcov a pod...

... Odhliadnuc od hodnotenia efektivity jednotlivých fáz konania na súde prvej inštancie, opakovane zdôrazňujeme, že podľa judikatúry ÚS SR, na ktorú poukazujeme aj v ústavnej sťažnosti, občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho (v tomto prípade 14 rokov), možno už len na základe dĺžky jeho trvania považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na uvedené nemá podstatný význam, aby ústavný súd vyhodnocoval jednotlivé čiastkové úkony alebo vymedzoval prípadné konkrétne úseky

nečinnosti súdu, resp. jeho neefektívnej/nesústreďenej činnosti. Ústavný súd SR hodnotí v takom prípade celé konanie ako neefektívne a nesprávne vedené...“

6.2 K vyjadreniu krajského súdu sťažovateľa uviedli v podstate rovnaké skutočnosti ako v samotnej ústavnej sťažnosti, ktorej ťažisko argumentácie sťažovateľov je zamerané na nesprávny postup krajského súdu pri aplikácii § 390 CSP (postup krajského súdu v konečnom dôsledku vedúci k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní).

6.3 Sťažovatelia zároveň vo svojom stanovisku vyslovili súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v jeho judikatúre a vyhodnotenie postupu okresného súdu i krajského súdu

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovatelia sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Aj keď ústavný súd pri formulovaní zásad pre určenie, či konanie prebieha v (ne)primeranej dobe, vychádza zo zložitosti veci, vlastného správania sťažovateľov či z konania a postupu všeobecného súdu v konkrétnom napadnutom konaní, vzhľadom na extrémnu dĺžku konania (14 rokov) tieto kritériá nepovažoval za významné podrobnejšie hodnotiť, pretože ako správne uvádzajú sťažovatelia vo svojej replike, ani právne či skutkovo náročnejší spor, akým je napadnuté konanie vzhľadom na vykonávanie dokazovania formou znaleckých posudkov a potrebu konajúceho súdu vysporiadať sa s mnohými odbornými otázkami, nesmie trvať v právnom štáte takúto dlhú dobu, lebo dôveryhodnosť justície tak trpí zásadným spôsobom.

15. Ústavný súd v súvislosti s postupom krajského súdu v napadnutom konaní osobitne poukazuje na jeho nesprávny postup v časti rozhodovania o odvolaní strán sporu, keď nepostupoval podľa § 390 CSP.

15.1 Podľa § 390 CSP odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak a) rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a b) odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

15.2 Krajský súd uznesením sp. zn. 6 Co 206/2011 z 5. septembra 2012 rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 96/2005-728 zo 7. apríla 2011 (rozsudkom, ktorým žalobu zamietol, pozn.) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Následne okresný súd vydal nový rozsudok (č. k. 13 C 96/2005-1115 z 12. októbra 2017, pozn.), ktorý obe strany sporu napadli odvolaním, pričom krajský súd uznesením č. k. 7 Co 64/2018-1314 a sp. zn. 7 Co 65/2018 zo 6. júna 2018 opätovne rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

15.3 Krajský súd vo svojom vyjadrení k obsahu ústavnej sťažnosti uviedol, že *„odvolací súd nepovažoval za opodstatnené vo veci postupovať podľa ustanovenia § 390 C.s.p.“*. Pri svojom postupe krajský súd vychádzal z názoru, že aplikovať § 390 CSP by prichádzalo do úvahy iba v prípade, ak by došlo k zrušeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie za účinnosti Civilného sporového poriadku, a aj to iba v prípade, ak by tým nebolo zasiahnuté do práva na spravodlivý proces strán sporu.

15.4 Podľa § 470 ods. 1 CSP *„Ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.“* V uvedenom ustanovení je definovaný princíp tzv. okamžitej aplikability, a teda výklad krajského súdu smerujúci k odôvodneniu, prečo nerozhodol v merite veci, hoci na to boli splnené podmienky (bod 5.1 odôvodnenia tohto nálezu), je výkladom, ktorý vybočuje z rámca ústavne konformného výkladu.

15.5 Krajský súd § 390 CSP ignoroval a napriek jeho výslovnému zneniu, ktoré nepripúšťa vo veci inú možnosť ako povinnosť krajského súdu, aby sám vo veci rozhodol, uznesením č. k. 7 Co 64/2018-1314 a sp. zn. 7 Co 65/2018 zo 6. júna 2018 rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 96/2005-1115 z 12. októbra 2017 opätovne zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Ústavný súd konštatuje, že v dôsledku uvedeného postupu krajského súdu nebol dosiahnutý účel zakotvený v § 390 CSP, ktorým je zrýchlenie konania rozhodnutím v merite veci, ale naopak, priebeh konania pri rozhodovaní o nároku žalobcu sa spomalil.

16. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju dnes už konštantnú judikatúru, v zmysle ktorej vo vzťahu k dôvodom, ktoré krajský súd viedli k nerešpektovaniu § 390 CSP, považuje za potrebné zdôrazniť, že pri splnení predpokladov na použitie § 390 CSP je tu daná zákonná povinnosť krajského súdu postupovať dôsledne podľa tohto ustanovenia bez možnosti akýchkoľvek úvah od tohto ustanovenia sa odkloniť (k tomu II. ÚS 379/2017, III. 727/2017, I. ÚS 227/18 či III. ÚS 5/2018).

17. Možno tak uzavrieť, že došlo k neprimeraným priet'ahom v napadnutom konaní pred okresným súdom i pred krajským súdom a bolo skutočne zasiahnuté do ústavne zaručeného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, takže podmienky zásahu ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, tak ako boli uvedené, sú tu splnené.

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody s'ťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

19. Priet'ahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu voči základným ústavne zaručeným právam (slobodám). Pritom taký zásah sám nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci súdu a ako taký sa vymyká obvyklému, prieskumnému či inému konaniu. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším priet'ahom (ústavným príkazom), ale už raz vzniknutý priet'ah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primeranú finančnú náhradu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy.

20. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná s'ťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva

a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

20. Sťažovatelia sa domáhali priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € každému zo sťažovateľov. Svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia sťažovatelia zdôvodnili tým, že v dôsledku dlhodobej nečinnosti, resp. neefektívneho postupu a opakovaného pochybenia všeobecných súdov nadobudli pocit beznádeje a nedôvery v justičný systém, keďže konanie a rozhodovanie súdov presiahlo únosnú mieru a prieči sa princípu spravodlivosti. Sťažovatelia zdôraznili, že dlhotrvajúce preťahy vnímajú zvlášť citlivo aj vzhľadom na svoj vek a pociťujú ich ako neprimerané obťažovanie zo strany všeobecných súdov.

21. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, pričom ústavný súd pri určení finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

22. S prihliadnutím na extrémnu dĺžku konania vedeného na všeobecných súdoch, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ústavný súd priznal sťažovateľom nimi požadovanú sumu finančného zadosťučinenia (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

23. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa

výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

24. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2018, ktorá bola 980 €.

25. Pretože sťažovateľmi vyčíslená suma trov právneho zastúpenia nepresiahla výšku, ktorá by im patrila v zmysle § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2019 pri zastupovaní 2 osôb v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd priznal úhradu trov právneho zastúpenia v sťažovateľmi požadovanej výške 415,51 € vrátane 20 % DPH, ktorej je právny zástupca sťažovateľov platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

26. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov Advokátskej kancelárie Brösl & Čentík s. r. o., Rázusova 1, Košice, v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

27. Vzhľadom na čl.133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu